

בס"ד
ישיבת רבנו יצחק אלחנן--ירושלים עיה"ק

מלאכת מלבן

גדר המלאכה

רש"י במשנה עג. ד"ה המלבנו, רמב"ם ט"ז-יא --רב ריביאט עמ' 687

גמ' ורש"י סוף קמו: "אמר רב הונא" עד קמז. "אמר רב יצחק", תוס' ד"ה המנער
גמ' ורש"י דף קמא. "אמר רב כהנא" עד "א"ר אבהו" גליון הש"ס קמז. ד"ה רש"י ד"ה רש"י, שער הציון שב:מא
ירושלים במועדיה עמ' קמג.

ד' דרכים באיסור ליבון

משנה ברורה (לט), שמירת שבת כה' טו:ב.

טור בית יוסף שו"ע ורמ"א שב:א

גדר בגד חדש--מ"ב (א), ביצחק יקרא שם, חוט שני עמ' ריא.

דין סחיטה ניקוי בגדם על ידי מים--שו"ע ומשנה ברורה סעיף א. רב ריביאט עמ' 698 ובטעם הדבר ע' בגר"א ד"ה
ודוקא ומדבריו משמע דצ"ל דכל זמן שמקפידים להוציא מים הר"ז חלק מהמעשה כביסה (כעין מ"ש במ"ב לט "שהסחיטה ג"כ מצרכי
כביסה", וע"ע שו"ע הרב א-ב דרך אחרת קצת.

ניקוי בגדים שלא על ידי מים ודין אוליד חיורא--באור הלכה ד"ה יש אומרים, ארחות שבת פ"ג הע' כו, שמירת
שבת כה' טו:כה.

— Chapter I —

The basic premise of Melabain

A) The Av Melocho in the Mishkan

There are differing views among the commentaries on the question of what part of the cleansing and processing procedure of wool is the actual Av Melocho of Melabain, as will be explained below:

a) Washing raw wool

Properly cleansing the raw wool requires putting it through a process called *scouring*.^{2a} In the

era of the Talmud, the wool would be soaked in streams or basins containing water or solutions and then dried.³ Similarly, in the time of the Mishkan it was necessary to properly cleanse the raw wool to prepare it for processing and making into the *Yerios* (draperies of the Mishkan).

Modern wool processing also requires scouring, and is done by large machines.

According to most commentaries, this process is the Av Melocho of Melabain.⁴

b) Bleaching the raw wool

According to the Rambam, the Av Melocho of Melabain is *bleaching*, not scouring. (It is interesting to note that the Hebrew term מַלְבֵּן is more properly translated as *bleaching*.)

Section 3/Chapter 1 /A)/c)

Bleaching is a process of chemically treating raw wool whereby waste matter and other impurities present in the wool are destroyed and later removed. The wool is steeped in sulfuric acid, which causes bits of stalks, burrs, and other matter which are ordinarily entangled in the fibers, to disintegrate and to become easily removable. The bleaching process also causes the wool to achieve a very white color. According to the Rambam, achieving this whitening effect is the true Av Melocho of Melabain.^{4a} Any other form of laundering is classified as a Toldah (see c, below).

(The general explanation and presentation of this Melocho will follow the first view stated.)

c) The Toldah of Melabain; Kibbus (Laundering)

According to all views, the general Melocho of Melabain includes all forms of laundering (known as כִּיבוּס - *Kibbus*) as well as numerous other related activities.

According to the first view stated earlier (a, above), the Av Melocho of Melabain is *scouring*, i.e. the cleansing of *raw wool fibers*, whereas cleansing a completed garment (i.e. *laundering*), or even a processed thread is a Toldah of Melabain.

According to the second view discussed earlier (see b, above), the Av Melocho of Melabain is *bleaching* fibers. However, any form of laundering a garment (of any color)⁵ is also included under the general Melocho, because the cleansing has the effect of brightening the soiled or faded material (similar to the whitening effect that results from bleaching the off-white wool). Laundering is therefore a Toldah of Melabain, even according to the second view.

B) The definition of Melabain

Melabain may be defined as the *cleansing of absorbent materials* that have absorbed soil, grime, or other impurities.⁶ Melabain can occur with washing, soaking, squeezing, or even merely scrubbing a material that is dry.⁷

a) The materials subject to Melabain

The Melocho of Melabain applies to any soft or pliant materials, including natural or synthetic fabrics, leathers, canvas, and burlap materials.⁸

ותירץ האבנ"ז, שניפוץ שנעשה שלא למטרת טווייה, וגם המין הוא מין שאינו עומד לטויה [כגון שער] - אין זו מלאכת ניפוץ כלל. ולכן מותר לעשות כן לכתחילה, ואינו אסור אפי' מדרבנן, כי אין זו מלאכה כלל³.

ועוד תירץ על פי מה שמשמע בגמ' [ב"ק צג:], שניפוץ הוא ממלאכת הליבון, היינו שמטרת הניפוץ היא ניקוי הצמר, ולא הכנתו לטויה⁴. [ומ"מ ניפוץ וליבון הם שני אבות שונים, כמו זורה בורר ומרקד, שלמרות שהם דומים בתכליתם, מ"מ חשובים כמלאכות נפרדות]. וממילא, בשער לא שייכת מלאכה זו, כשם שלא שייכת בו מלאכת ליבון⁵, [וכמו בבשר האדם, שאם נתלכלך רוחץ כדרכו ואינו חושש, ואין בזה משום מלבן], ולכן מותר לפספס השערות לכתחילה, ואין בזה איסור מנפץ. ע"כ.

ונראה עוד, דדבר שחוזר ומתחבר כסדר, כשערות האדם, [שמפרישות שומן וחוזרות ונדבקות], לא שייך בו ניפוץ, כיון שאינו מתקיים⁶. ולפ"ז לא יהיה איסור לנפץ שיער בהמה בעודו מחובר לבהמה בחייה⁷. ועי' לקמן בביורוי הלכה.

* * *

בגמ' [שבת קמא]. אמרו, טיט שעל גבי בגדו מכסכו [משפשפו - רש"י] מבפנים, ואין מכסכו מבחוץ. ופרש"י [ד"ה מבפנים] הטעם דמותר לכסכו מבפנים ולא חשיב מלבן, כיון דאין נותן שם מים.

איסור נייער בגד בשבת - משום מלבן או משום מנפץ

והקשה הגרע"א בגליון הש"ס, דמדברי רש"י משמע שאין שייך מלאכת ליבון [מדאורייתא], אם לא נותן מים בבגד. וקשה, דלהלן בגמ' [קמז]. אמר רב הונא, המנער טליתו בשבת חייב חטאת, ופירש"י: המנער - מן העפר; חייב חטאת - דזהו ליבונה. ומשמע שנייעור טלית מהעפר שעליה הוי ליבון האסור מהתורה, גם בלא מים. והניח הגרע"א קושיא זו בצ"ע.

ותירץ בשער הציון [סי' ש"ב ס"ק מ"א], דלעיל בגמרא [בדף קמא]. מדובר שנדבק טיט בבגד, ובזה עד שלא יתן מים לא יהיה הבגד מלובן כל צרכו. לעומת זאת, להלן

השערות זו מזו [משנ"ב סי' ש"ג ס"ק פ"ח]. 3. אבל במין העומד לטויה - כגון צמר - משמע באבנ"ז שם [ס"ק ב'], שגם אם מנפצו שלא למטרת טויה, הוי איסור. וכנראה שזהו מפני דהוי עכ"פ מלאכה שאינה צריכה לגופה. 4. וכן משמע מלשון הגמרא בכתובות [קו.], "כי הווי קיימי רבנן ממתבתא דרב הונא ונפצי גלימיהו, הוה סליק אבקא" וכו'. 5. עי' ביאור הלכה סי' ש"ב ס"ט ד"ה אסור. 6. אך צ"ע קצת בסברא זו, שהרי מלאכה שאינה מתקיימת הוי רק פטור, ולא היתר לכתחילה (עי' לשון הרמב"ם הלכ' שבת פ"ט הי"ג, ועי' משנ"ב סי' ש"מ ס"ק י"ח, ובאוה"ל שם ס"ה ד"ה מותר). 7. ואולם בגמ' [שבת עד:]: משמע שהמנפץ צמר שעל גבי בהמה פטור משום שאין דרך מנפץ בכך, ומשמע שהוא פטור של כלאחר יד, כמבואר ברש"י [שם ד"ה חכמה יתירה], ומלאכה כלאחר יד הוי אינה מותרת לכתחילה בשבת.

[בדף קמז] מדובר שהיה עפר על הבגד, ובזה ניעור הבגד מלבנו היטב גם בלי מים, ולכן חייב.

ונראה לתרץ עוד, שרש"י אכן סובר שאין מלבן אלא במים, [וכמו שכתב בדף קמא. לגבי ניקוי טיט]. ומה שכתב שהמנער טליתו בשבת מן העפר חייב חטאת דזהו ליבונה, כוונתו דהוי מנפץ⁸, וסובר רש"י דניפוץ הוא שמפריד חוטי הצמר זה מזה לשם ניקויו, וכנ"ל, וכן בניעור הטלית נפרדים החוטים זה מזה, ועל ידי זה יוצא העפר שנאחז ביניהם.

ועל פי זה יובן היטב, שאחרי הדין דהמנער טליתו [מן העפר] חייב חטאת, הביאה הגמ' מעשה בעולא דאיקלע לפומבדיתא [עולא הזדמן לפומבדיתא], חזא רבנן דקא מנפצי גלימיהו וכו' [ראה את החכמים מנערים טליתם מהאבק וסבר שמחללים שבת בזה, עד שהוסבר לו שאינם מקפידים בכך, ולא איכפת להם אם יש אבק על הבגד, ולכן לא חשיב ליבון]. ולהמבואר, מובן היטב מה שמכנה הגמ' את ניעור הטלית בלשון "מנפצי גלימיהו", כיון שהחיוב במנער טליתו אינו משום מלבן אלא משום מנפץ?

ליבון מלאכה

התנאים [ביצה כג.] אם מותר או אסור לגרד ולקרצף את הבהמה ביום טוב, והנידון הוא רק מצד איסור עשיית חבורה, ולא דנו מצד איסור מנפץ, דזהו משום שבבהמה חיה אין איסור מנפץ, וכמו שנתבאר.

מנפץ במחובר אמנם עיין יסודי ישרון נח"א עמ' קי"ט] שהביא בשם האבני נזר [אוי"ח סי' קע"א], שכמו שאין איסור דש במחובר, הוא הדין אין מנפץ במחובר. לכן מותר לפספס שערות בשבת, משום שאין זה מלאכת מחשבת כמו במשכן. וכתב, שלפי זה, הסורק פאה נכרית בשבת יהיה חייב

אדמו"ר הגרשז"א זללה"ה החסיד, שמה שמותר להדיח כלים שצריך להם בשבת ואין בזה משום איסור מלבן, זהו מפני שעתידים להתלכלך שוב, ואיסור מלבן הוא רק בדבר שעל ידי ניקויו ישאר נקי, ולא ישוב להתלכלך¹⁰. ולפי זה נראה, שגם אם מלאכת מנפץ אסורה משום שהיא כעין מלאכת ליבון, שעל ידי הניפוץ מתנקה הצמר [עיי' "נפש המסכת" כאן], מ"מ כשמסרקים בהמה בחייה, אין בזה משום מנפץ, כיון שהצמר חוזר ומתלכלך לאחר מכאן. ולפי זה מובן, מדוע נחלקו

מנפץ - שחזור ומתלכלך

8. וכמובא לעיל, דבגמ' [ב"ק צג:] קרי למנפץ מלבן. 9. ועיי' כעין זה גם בכתובות [קו.] - כי הווי קיימי רבנן ממתיתתא דרב הונא ונפצי גלימיהו, הווי סליק אבקא וכסי ליה ליומא וכו'. הרי, שאת ניעור האבק מן הבגד כינתה הגמ' בלשון ניפוץ. 10. עיי' לעיל הערה 11 בעמ' קטו, למה לא תועיל סברא זו גם בבגדים. ועוד טעם שמותר להדיח כלים בשבת ואין זה בכלל מלבן, כתב המשנ"ב [סי' ש"ב ס"ק מ"א], דבכלי עץ לכ"ע אין בו שום חשש כיבוס, כיון שהוא קשה. וכ"ש שלא בכלי מתכת ואבן וכיו"ב.

פרק טו

הטיפול בבגדים בשבת וביו"ט

ניקוי הבגדים וגדריו

א. אסור לנקות בגדים בין בשבת ובין ביו"ט, שכן יש בזה משום איסור ליבון (א).

ב. ארבעה הם אופני הניקוי הכלולים באיסור ליבון:

(א) שריית הבגד במים או בכל חומר ניקוי אחר;

(ב) כיבוס הבגד במים או בחומר הניקוי;

(ג) סחיטת המים שנספגו בבגד, או נייעור הבגד מהמים שבו (ב);

(ד) הסרת הלכלוך הספוג בבגד על ידי שפשוף או נייעור (ג).

חז"ל גזרו גם על תליית כבסים או בגדים רטובים לשם ייבוש, וכפי שיבואר להלן.

ג. אין משום איסור ליבון (לענין דין דאורייתא) (ד) אלא אם כן הבגד מתנקה על ידי פעולתו, ומכאן שיש להבדיל לענין איסור ליבון בין שרייה במים של בגד מלוכלך ובין שריית בגד נקי, בין שרייה במים לשם ניקוי ובין שרייה דרך לכלוך (ה), וכן יש להבדיל בין ניקוי בגד שחור לניקוי בגד לבן, בין ניקוי בגד שמקפיד על ניקויו לבגד שאינו מקפיד על ניקויו, וכפי שיבואר להלן (ו).

שריית בגדים במים

ד. אסור לשרות כבסים במים (ז), או לשפוך מים עליהם, אפילו מועטים (ח).

(א) סי' שב, ע"ש. (ב) סי' שא סע' מה בביה"ל ד"ה ואינו. (ג) סי' שב במ"ב ס"ק לט וע"ש בשעה"צ ס"ק נג, וע"ש בשו"ע סע' א. (ד) דאילו מדרבנן בכל ענין אסור, שם סע' ט ברמ"א, ועיין להלן הערה ט ר"י, דדרך לכלוך שרינו, ועיין במ"ב ס"ק מה, דיש לחוש לאיסור תורה לדעה דאפילו בבגד נקי שייך לומר שרייתו היא כיבוסו, אם לא שהוא שורה דרך לכלוך הבגד, וע"ש בביה"ל ד"ה שיש עליו, ועיין סי' שיש במ"ב ס"ק נט ובשעה"צ ס"ק נב. (ה) סי' שב במ"ב ס"ק לט. (ו) שם סע' א. (ז) סי' שב במ"ב ס"ק לט. (ח) שם סע' ט, וע"ש במ"ב ס"ק מד רמח"מ, ועיין להלן סע' כד; ועיין א"א (בוטשאטש) סוסי' שב, דחוט ציצית שנתלחלה במירגלים, מותר לשפוך עליו מים, אם אין כוונתו כלל לכבס אלא רק לבטל את מירגלים, כדי שיוכל להתפלל בנקיות. ועיין סי' שב במ"ב סוסי'ק לו כמה שהוא חולק על הט"ז, וי"ל דשם עכ"פ כוונתו ליפות את הבגד ולצהצחו. אלא דצ"ע בדבריו מסי' שב סע' י ברמ"א, וע"ש במ"ב ס"ק נד ונה, ועי' ח"א כלל כב סי' ב וע"ע שו"ת אב"ג או"ח סי' קסא. וגם מהגרש"ז אויערבך שליט"א שמעתה, שלמעשה קשה מאד לסמוך על הוראה זו של הא"א כיון שאין שפיכת המים הוה דרך לכלוך

להטפח אינו פסיק רישא שיסחט, ואינו מוכח
ממה שנרצח ידו כשנוגע בצגד שיסחט
הימנו מים, וממילא אין הצגד מוקצה.

ניקוי וניעור הבגדים:

א. כתב בשו"ע [כז] המנער טלית חדשה
שחורה מן הטל שעליה חייב שהניעור
יפה לו כמו כיבוס, והוא שמקפיד עליה שלא
ללבוש צלל נייעור, ע"כ. וכתב ברמ"א, וכל
שכן שאסור לנער צגד שנשר במים או שירדו
עליו גשמים, ודוקא בצגד חדש שמקפיד
עליו, וי"א דאסור לנער צגד מן האצק
שעליו אם מקפיד עליו, וטוב לחוש לדבריו,
אבל מותר להסיר הנוצות מן הצגד בשבת
ע"כ. ועיין במ"ב פרטי הדינים בזה.

ב. מותר לנער צגד מפירוורין שעליו דאינו
כמו אצק הנבלע בצגד מפני שהפירוורין
עומדים מלמעלה. ואף בסודר שנתפסין בו
הפירוורים מותר ללא מיקרי שהם בלועים בו.
קיפם או קוף החקוע בצגד לא הוי כמו
אצק ומותר להוציאם.

דבר לה שנופל על הצגד ונדבק בו, כיון
שהוא נכנס מעט בעוצי הצגד אסור
להסירו משום מלצן.

ג. ונראה דצגד שחור שאסור לנער ממנו
את הטל או את האצק, ה"ה שאר
מראות שחורות ואף לצבע כחול כהה אסור
[וכעין מה שהכשיר המ"ב [כח] כחול לענין
רצועות תפילין].

בגד אפור, אף אפור כהה אם ניכר
אפרוריתו י"ל דאינו בכלל שחור
לענין ניקוי בשבת, ולא דמי לצבע כחול כהה.
בגד שחור ושאר לצעים האסורים, אם יש
בו פסים בהירים, י"ל דבטל ממנו
הענין המיוחד שצשחור, אך י"ל דתלוי

בעיקר הצגד.

"בגד חדש" כל שנראה כצגד של שבת בכלל
חדש הוי. "אינו מקפיד" על נייעור,
היינו שלפעמים הולך כך בלא נייעור, אמנם
אם בכל שבת מקפיד מיקרי מקפיד. ואם יש
לו סיבה מסוימת להקפיד כגון שהולך
להקביל פני אדם חשוב, יש לדון אם מיקרי
מקפיד כיון דהשתא הוא ענין בפני עצמו.

ד. לא נזכר בפוסקים שאסור לילך עם צגד
מלוכלך או מאובק בגשמים שע"י
הגשמים יתנקה הצגד, וי"ל דהטעם הוא,
דאינו פסיק רישא שהגשם ישפיע על
הליכלוך, שהגשם פחות מהני מהליכה בחוץ
הנהר שאסור אם הולך לדבר הרשות.

ה. מי שצגדו מאובק או מלוכלך, ושוכח על
המטה בשבת וע"י זה יתנקה הצגד
נראה דאף אם הוא פסיק רישא מותר דאין
על זה שם מלאכה כלל, והביאור בזה דגדר
אינו מתכוין ופסיק רישא בעלמא היינו
מעשה שדרכו לעשות ממש כן את המלאכה
בו או שהוא באופן של כלאחר יד, אבל מ"מ
הוא האופן שכשרוצים לעשות המלאכה
עושין כן אלא שהוא עושה את הפעולה לשם
תכלית אחרת, משא"כ הכא אין זה כלל צורת
טיפול בצגד להורדת האצק ממנו. והוא כלל
לכל העניינים במלאכות שבת.

מותר לילך בשבת בצגד מאובק למקום
שמחכה כשהולך שם, או שנדחק
שם בין אנשים מטעם הנ"ל.

ו. כתב צביה"ל [כט] אסור להסיר האצק מן
הצגד [אפילו באופן המותר להסיר כגון
צגד ישן או אינו מקפיד] ע"י מברשת
שעשויה מקסמים דקים כדי שלא ישברו,
וכהיום נהגו לאסרו אפילו ע"י מכבדת
העשויה משערות, ואינו מותר אלא ביד, ע"כ.

שער הציון

[כז] סי' ש"ב סעיף א': [כח] ציה"ל סי' ל"ג סעיף ג' ד"ה הרצועות: [כט] סי' ש"ב סעיף א'
ד"ה ועיין:

13. Melabain/Scouring

b) Why S'chitah is prohibited under Melabain

1: *S'chitah forces out absorbed soil*

Wringing or squeezing a wet cloth (soaked with a clear fluid) is Melabain because the squeezing action creates tension and pressure in the fabric, thereby expelling the absorbed liquid with great force. The expelled liquid in turn carries off minute particles of soil and dirt together with it, thereby cleansing the material.²⁶

2: *Any absorbed moisture is undesirable*

Another reason why S'chitah is Melabain, is because any absorbed liquid (even clear water) is undesirable in a fabric; A garment in its wet state does not have an acceptable appearance (and is also uncomfortable to wear). Expelling the liquid is therefore an act of improving the general appearance of the garment.

Hence, S'chitah of clear water from the fabric is no different than removing any impurity that became absorbed into the material. (This is why S'chitah is categorically forbidden on clean fabrics, even though there are Poskim who hold that Shriyoh is permitted on clean fabrics.)^{26a}

b-1) S'chitah does not apply to non-absorbent materials

Any manner of forcing absorbed liquid from a fabric or material is S'chitah, whether by squeezing, wringing, pressing, or even by vigorous shaking²⁷ (One must therefore remember that it is forbidden to shake out a wet coat or other garment after coming in from the rain, see Chapter III;D below).

However, S'chitah does not apply to materials that are completely non-absorbent. Therefore, it is permitted to squeeze or shake plastic or vinyl.²⁸ Leather, however, is somewhat absorbent and may not be squeezed.²⁹ (Regarding paper napkins and toweling, see f-4 below).

c) Washing dishes with a sponge or wash cloth

One may not use a sponge or wash cloth for washing dishes (or any part of one's body) because the scrubbing action applies pressure to these materials, thereby causing the absorbed water to become forced out. Doing this is a

בה, ונמצא לפירושם שאף בפעולת ניעור גרידא בלי שימוש במים יש חיוב חטאת, פרטי הדינים יבוארו לקמן^{כה}.

עוד מבואר בגמ' שבת דף קמ. דאסור מדרבנן לכסכס [לשפשף] סודר משום דמחזי כאולודי חיורא, ופירש"י דהליבון של הסודר מצהיל על ידי כסכוס חלקיו זה בזה. [ומהגמ' הזאת למד המשנ"ב כי דבכל מקרה שאדם מנקה בגד מכתמים הדבוקים בו על מנת שיהיה הבגד נאה ונקי בלי כתמים כלל הרי זה בכלל האיסור הנ"ל, אף שאינו משתמש במים].

עוד מצינו בגמ' שבת דף קמא. דאם יש טיט על גבי בגדו אסור לכסכס את הבגד מבחוץ על מקום הטיט, ופירש"י דטעם האיסור משום שנראה כמלבן, והיינו דפעולת הכסכוס היא פעולה שרגילים לעשות בעת הכיבוס ולכן גם כאן כאשר מכסכס את הבגד הרי זה נראה כמלבן אף שאינו מכבסו במים, אבל התירו שם בגמ' לכסכס את הבגד מבפנים כנגד מקום הטיט עד שהטיט נופל, וכן התירו לגרר את הטיט בציפורן אף מבחוץ^{כו}, פרטי הדינים יבוארו לקמן.

עוד מצינו במשנה שבת דף קמב: דאם היתה לשלשת

כה. הבאנו את פירש"י והר"ח דהניעור המוזכר בגמ' הוא מאבק ועפר, משום שזוהי מציאות שכיחה יותר, אמנם תוס' והרא"ש והר"ן הביאו בשם ר"ת דהניעור הוא מן הטל שעל גבי הטלית, והיינו שעל ידי שהיה מנער בגד מהטל שעליו נוצר ליבון מסויים בבגד [והיינו בתנאים המבוארים בגמרא, שהוא בגד חדש ושחור דקפיד עליה, וכדלקמן סעיף כ"ו], וליבון זה נחשב מלאכה.

כו. בה"ל סי' ש"ב ס"א ד"ה י"א וסעיף ד' ד"ה דהוי. ולולא דברי המשנ"ב היה מקום לומר דאיסור אולודי חיורא אינו ענין לניקוי בגד מכתמים כלל, שהרי כסכוס סודרא מיירי אחרי שהבגד מכובס, אלא שמתוך שאחר הכיבוס נעשה הבגד קשה לא היה הליבון נראה היטב, ועל ידי כסכוס הבגד היה הליבון נראה היטב, וכלשון רש"י שליבון מצהיל, אבל מנא לן ללמוד מכאן על הסרת רישומי כתמים הדבוקים בבגד שתהא בכלל הולדת חיורא, ואמנם כן נראה דעת הט"ז סי' ש"ב ס"ק ו' שהתירו לגרר בציפורן רישום של טיט הנמצא על גבי הבגד ולנקותו לגמרי, ואמנם הבה"ל בסעיף ד' תמה על הט"ז מכח הך גמרא דאולודי חיורא, אך לכאן דעת הט"ז כנ"ל שאין הסרת טיט כלולה בדין אולודי חיורא, ולכאן זוהי גם פשטות הגמ' שבת דף קמא. שהתירה לגרר טיט שעל גבי בגדו בציפורן, והמשנ"ב הוצרך להעמיד גמ' זו באופן שגם אחר הגרירה בציפורן נשאר רישומו של הטיט בבגד.

כו. עי' לקמן סעיף כ"א דאסור לגרר טיט יבש משום איסור טוחן, וגם בטיט לח אסור המשנ"ב לגררו אם לא ישאר שום רישום של טיט.

כב. מותר ליתן את בגדיו המלוכלכים במכונת כביסה, אשר בה הוא רגיל לשמור אותם עד שעת הכיבוס, ובלבד שלא יהיו מים במכונת הכביסה (טז).

ניקוי בגדים מכתמים, מאבק, ומלכלוך הדבוק בהם בשבת וביו"ט

כג. לענין ניקוי בגדים בשבת ובחג יש להבדיל בין ניקוי בגדים מהכתם שבהם, ובין ניקוי מהאבק הספוג בהם, או ניקוי מהלכלוך הדבק בבגדים, וכפי שיבואר להלן.

גם יש להבדיל בין בגדים שונים למיניהם לענין ניקויים, וכן — אופנים שונים של ניקוי הבגדים, וכפי שיבואר להלן.

כד. כל בגד, ללא הבדל צבע (טז), שנמצא עליו כתם, אסור לנקותו, בין בעזרת מים, אפילו הם צבועים (טז), או רוק (ע), או כל חומר ניקוי אחר, כגון נפט ובנזין, וכן כל התכשירים המיוחדים לכך, כולל אלה שמרססים על הבגד המלוכלך (עא), ובין על ידי שפשוף הבגד (עב) או גירוד הכתם בכלי או בצפורן עד שלא יישאר שום סימן ממנו (עג). וכן אסור להשתמש באבקת טלק כדי לספוג שומן שנשפך על הבגד (עד).

כה. בגד שהתלכלך באבק — אם הוא בגד שרגילים להקפיד על נקינותו, וכדלהלן, אסור לנערו או להסיר את האבק שעליו בכל אופן שהוא (עה). אך אם הוא בגד שאין רגילים להקפיד על נקינותו, מותר לחבוט בו ביד רכה (עו) או במטלית יבשה שבידו (עו), או לנערו במעט, כדי להסיר ממנו את האבק (עז), אבל אסור לשפשפו (עח) או לנערו בחוזק רב (עט), וכן אסור להסיר את האבק במברשת (פ).

מהגרש"ז אויערבך שליט"א. (טז) דכיון שדרכו תמיד להניח שם את הבגדים המלוכלכים — לית לן בה, וכן שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, ועיין שו"ת באר משה ח"א סי' לב ס"ק יד, ועיין להלן פ"כ סעי' עו, וע"ע שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' פה. (פח) סי' שב סעי' א בביה"ל ד"ה י"א. (טז) עיין סי' שא בפמ"ג מ"ז ס"ק כט, סי' שב בתהלי"ד ס"ק יד, וע"ע בשו"ע הרב סעי' כ. (ע) ע"ע בשו"ע הרב. (עא) ע"ע בשו"ע הרב. (עב) סי' שב סעי' א בביה"ל ד"ה י"א וסעי' ז בביה"ל ד"ה דהוי. (עג) ע"ע בביה"ל, וע"ע במ"ב ס"ק לו. (עד) מכיון שסו"ס מנקה את הבגד, שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א. (עה) סי' שב סעי' א ברמ"א, וע"ע במ"ב ס"ק ו, בשם הא"ר, דמדינא יש איסור בזה. וע"ע דע"י נכרי יש להקל, ובפרט במקום דאיכא משום כבוד הבריות, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דהיינו במקום שצריך ללכת לרחוב, אבל לא כאשר יוכל לוותר על כך. ועיין במסג"ש על קצו"ע סי' פ ס"ק פ, דאם מתבייש לילך כך בין הבריות יש להקל גם ע"י יהודי, וע"ע סי' שב סעי' א בביה"ל ד"ה לחוש, דרק במקום דהוה ספק חדש, המקל יש לו על מי לסמוך, וטוב שיעשה ע"י שינוי כלאח"י, ע"ש. (עו) שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דגם החביטה ביד רכה בכלל ניעור הוא. (עו) עיין דעת תורה סי' שב סו"ס א. (עז) סי' שב במ"ב ס"ק ה. (עח) סי' שב סעי' א בביה"ל ד"ה י"א וסעי' ז במ"ב ס"ק לו ובביה"ל ד"ה דהוי. (עט) שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דכיון שמנערו בחוזק רב מוכח שהוא בגד שמקפיד עליו. (פ) סי' שב סעי' א

כו.
כש
מקו

או
אך
לנו

הוא
מקו

כו.
אם
הפנ
הסנ
מענ
בבו
המי

כה.
אופ
הלכ

בכיו
ס"ק
אויפ
(פד)
לחוי
ב ו

במ"
מהג
דהק
סודי
(צב)
הסכ
ושי
ס"ק
מות
דשב
בר"ן
מהג
איסו
איסו
טלט
השע